

15. 12. 2023

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Novela zákona o obcích - přehled nejzásadnějších změn

S účinností od 1. ledna 2024 by měla^[1] nabýt účinnosti novela právního předpisu, který zřejmě nejvíce zasahuje do každodenního chodu obcí a měst - zákona č. [128/2000](#) Sb., o obcích (obecní zřízení). Ačkoliv se na první pohled jedná spíše o kosmetickou novelu, některé změny jsou poměrně zásadní a je třeba na ně upozornit.

V tiskových zprávách se nejčastěji dozvídáme o zakotvení institutu společenství obcí, respektive o tzv. létajícím úředníkovi, do fungování obcí a měst však výraznějším způsobem zasahuje úprava v oblasti odměňování či změny fungování a pravomocí některých obecních orgánů.

Odměňování

V květnu roku 2023 vydal Ústavní soud nález (sp. zn. Pl. ÚS 22/22), kterým zrušil některá ustanovení zákona o obcích věnující se odměňování členů zastupitelstev obcí a především pak i nařízení vlády č. [318/2017](#) Sb., o výši odměn členů zastupitelstev územních samosprávných celků. Aby Ústavní soud však poskytl dostatečný časový prostor pro reakci zákonodárce, odložil vykonatelnost nálezu k 31. prosinci 2023. Účinky zrušení tedy nastávají až ke konci roku 2023.

Novelizované znění zákona o obcích i nadále obsahuje komplexní úpravu odměňování členů zastupitelstev obcí přímo v zákoně, přílohou zákona je pak dobře známá tabulka odstupňovaná dle velikostní kategorie obce a dle vykonávané funkce, s rozlišením toho, zda je zastupitel pro výkon své funkce dlouhodobě uvolněn (uvolněná funkce), či nikoliv (neuvolněná funkce). Podstatným rozdílem je však to, že tabulka již neobsahuje konkrétní částky, nýbrž koeficienty s několika desetinnými místy.

Výše odměny uvolněných členů zastupitelstva obce se nově stanoví jako součin základny pro výpočet odměny a koeficientu uvedeného právě v této tabulce. Ve vztahu k neuvolněným členům zastupitelstva obce se pak principiálně jako doposud tímto výpočtem stanoví maximální výše odměny takového zastupitele, jelikož výši odměny neuvolněných zastupitelů stanovuje svým usnesením zastupitelstvo dané obce. Výše odměny může být 0 Kč (vyjma neuvolněného starosty) až do výše odpovídající zmíněnému součinu.

Za základnu se pak považuje *průměrná hrubá měsíční nominální mzda na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství dosažená za první pololetí předchozího kalendářního roku podle zveřejněných údajů Českého statistického úřadu známých k 1. říjnu předchozího kalendářního roku*. Zjednodušeně řečeno, základnou se rozumí průměrná měsíční mzda za první pololetí kalendářního roku, ta bude ovlivňovat výši odměny, respektive maximální výši odměny, pro další kalendářní rok.^[2]

Důvodem této změny je snaha zavést automatickou valorizaci odměn členů zastupitelstev obcí. Automatická valorizace však nastane pouze u uvolněných členů zastupitelstva (těm vzniká nárok na odměnu v konkrétní výši přímo ze zákona), v případě neuvolněných členů zastupitelstva se budou pouze měnit hranice maximální výše odměny. K případnému navýšení či snížení odměny bude (nadále) zapotřebí usnesení zastupitelstva.

Ačkoliv se odměna bude určovat součinem průměrné mzdy a koeficientu, bude stále nezbytné odměnu stanovit v celých korunách (zaokrouhleno nahoru).

Ve vztahu k odměňování se zpřesňuje i úprava možného souběhu funkcí v mezivolebním období či omezení doby, po kterou je nutné vyčkat na ověření podmínek nároku na odchodné. Slevuje se i z požadavku na uvedení návrhu na mimořádnou odměnu jako samostatného bodu na pozvánce na připravované zasedání zastupitelstva obce, stále by však v rámci zasedání zastupitelstva obce mělo jít o samostatný bod – bude jej však možné navrhnout např. i během zasedání zastupitelstva obce. Příspěvek na penzijní připojištění či životní pojištění bude možné poskytovat i neuvolněným členům zastupitelstva obce. Sjednocuje se i úprava toho, jak naložit s nevyčerpanou dovolenou uvolněného člena zastupitelstva obce při skončení výkonu funkce – bude se vždy poskytovat náhrada.

Distanční účast

Od doby šíření onemocnění Covid-19 se řeší i možnost distanční účasti členů zastupitelstva obce či rady obce (či i dalších orgánů), kdy v době mimořádných opatření Ministerstva zdravotnictví byla (i s ohledem na okolnosti) tato možnost Ministerstvem vnitra připuštěna, byť takovou možnost zákon o obcích výslovně nestanovil. I po skončení všech opatření a omezení se Ministerstvo vnitra přiklání k výkladu, že je nadále možné, aby byla účast např. člena zastupitelstva obce zajištěna distančně on-line prostředky s přenosem obrazu i zvuku tak, aby byl zajištěna možnost výkonu všech práv spojených s danou funkcí.

Novela možnost distanční účasti zakotvuje do textu zákona výslovně za podmínky předchozího uvedení této možnosti v jednacím řádu zastupitelstva obce (či rady obce). Obce však nejsou povinny této možnosti využít, nejsou tedy ani povinny distanční účast členů svých orgánů zajišťovat.

Zákon tedy podmiňuje distanční účast předchozím stanovením této možnosti v jednacím řádu, obousměrným přenosem obrazu i zvuku a dále tím, že se tento člen zastupitelstva (či rady) obce bude i tak moci účastnit zasedání nebo schůze osobně v místě konání.

Jak budou pravidla v jednacím řádu nastavena a do jakých detailů rozepsána pak zákonodárce ponechává na uvážení obcí.

Pravomoci a fungování obecních orgánů

Další významnou změnou je nepochybně navýšení finančních limitů u vyhrazených pravomocí zastupitelstva obce (dary, dotace, návratné finanční výpomoci, prominutí dluhu, vzdání se práva, postoupení pohledávek, zastavení movitých věcí), kdy dochází k navýšení těchto limitů na pětinásobek.^[3] Zároveň se mj. doplňuje výslovně pravomoc zastupitelstva schvalovat střednědobý výhled rozpočtu (doposud nutnost schválit střednědobý výhled rozpočtu zastupitelstvem obce vyplývala ze zákona č. [250/2000](#) Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů).

Dále dochází k posílení pravomocí starosty obce v době např. krizových stavů, epidemií či jiných katastrof, kdy může některé pravomoci rady obce vykonávat sám.

Významnou změnou je zmírnění časového tlaku na vyhotovení zápisů ze zastupitelstva či rady obce, kdy zápisy bude nezbytné vyhotovit do 15 dnů, namísto dosavadních 10 dnů v případě zastupitelstva a 7 dnů v případě rady. Prodlužuje se i lhůta^[4] pro konání náhradního zasedání zastupitelstva obce v případech, kdy zastupitelstvo nebylo usnášení schopné.

Do textu zákona se rovněž doplňuje, že například doba krizového stavu či mimořádných opatření se nezapočítává do běhu lhůt pro konání zasedání zastupitelstva obce. Novela reaguje i na některé nešvary vztahující se k mezivolebnímu období, kdy docházelo k účelovým rezignacím zastupitelů i

náhradníků, což mohlo mít za následek určitou paralýzu fungování obce (mj. se posilují pravomoci zastupitelstva, u něhož poklesl počet členů pod 5 nebo o více než jednu polovinu – může volit starostu, místostarostu, radu obce, stanovit odměnu atd.).

Společenství obcí a létající úředník

Úplnou novinkou je nepochybně zavedení kvalifikované formy svazku obcí – tzv. společenství obcí, které by mělo umožňovat užší spolupráci obcí nejenom v rozsahu samostatné působnosti, ale též pro některé správní činnosti, které by mohl pro členské obce vykonávat zaměstnanec společenství obcí – onen zmíněný létající úředník. Společenství obcí by mělo sdružovat alespoň 15 obcí, nebo alespoň tři pětiny všech obcí ze správního obvodu obce s rozšířenou působností. Současně tyto obce musejí spadat do stejného správního obvodu obce s rozšířenou působností. Nejvyšším orgánem společenství bude shromáždění starostů, v jehož čele bude stát předseda, který bude volen shromážděním starostů z jeho řad.

Jak hojně bude institut společenství obcí využíván a jakým způsobem ukáže až praxe.

Nad rámec výše uvedených změn pak novela obsahuje i několik dílčích úprav například v ustanoveních upravujících dozor a kontrolu či neplnění povinností orgány obce při výkonu přenesené působnosti.

Mgr. Bc. Tomáš Auer,
specialista na odpadovou legislativu

KVB advokátní kancelář s.r.o.

Teplého 2786
530 02 Pardubice

Tel.: +420 226 259 401
e-mail: pravnik@akkvb.cz

[1] K 22. listopadu 2023 platí, že novela byla schválena Poslaneckou sněmovnou a doručena Senátu. S ohledem na naléhavost (ve vztahu k odměňování) však lze očekávat její schválení skutečně s účinností od 1. ledna 2024.

[2] Dle údajů ČSÚ průměrná mzda v prvním pololetí roku 2023 dosáhla částky 42 249 Kč. Výši základny by mělo vyhlásit Ministerstvo vnitra sdělením ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv, mělo by se však jednat o uvedenou částku, z níž by se mělo vycházet při odměňování v roce 2024.

[3] Dosavadní částky 20 000 Kč se mění na 100 000 Kč, u dotací a návratných finančních výpomocí se částka z 50 000 Kč navyšuje na 250 000 Kč.

[4] Z dosavadních 15 dní na 21 dní.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)